

МОДЕЛЮВАННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ВІД СТАДІЙ ЖИТТЄВИХ ЦИКЛІВ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

В статті розглядається залежність життєвого циклу страхової компанії від стадій життєвих циклів страхових послуг, яка базується на конкурентних перевагах страховика

Постановка проблеми. Своєчасне визначення стадії життєвого циклу страхової послуги та її конкурентних переваг є основою для прийняття менеджерами страхової компанії управлінських рішень відносно подальших умов та раціональності надання даної послуги. Таким чином, з'ясування стадії життєвого циклу страхової компанії, яка відповідно залежить від етапу життєвого циклу кожної страхової послуги є основою вибору стратегії розвитку страховика.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ідентифікації і характеристики основних етапів життєвого циклу функціонування як самих суб'єктів господарювання, так і запропонованих ними продуктів або послуг, а також формування конкурентних стратегій, які відповідають визначеним етапам життєвого циклу, знайшли відображення в роботах таких науковців як Горбачова В.М. [0], Дворака М.С. [0], Монахова А.В. [0], Философой Т.Г., Бикова В.А. [0].

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Аналіз останніх публікацій показав, що, в своїй більшості, автори надають якісну характеристику стадіям життєвого циклу як страхових послуг зокрема та і страхової компанії в цілому, не проводячи кількісної оцінки конкурентних переваг страхової послуги та подальшого визначення на основі цього рівня конкурентоспроможності всієї страхової компанії і, відповідно, стадії життєвого циклу на якому вона знаходиться.

Мета дослідження. Ціллю роботи є визначення етапів життєвого циклу страхових послуг на основі конкурентних переваг кожної з них, і як результат встановити стадії життєвого циклу страхової компанії.

Основні результати дослідження.

Активність діяльності страхової компанії на страховому ринку визначається багатьма факторами: періодом функціонування з моменту виходу на ринок, фінансовими результатами та ефективністю їх використання, обсягом сформованих резервів, конкурентними стратегіями, ціновою політикою, наявністю унікальних конкурентних переваг та можливістю впровадження інновацій, диверсифікацією страхових послуг, платоспроможним попитом на пропоновані послуги, інвестиційною політикою, тощо. Всі перелічені фактори виступають індикатором певної стадії життєвого циклу страхової компанії.

Життєвий цикл будь-якого суб'єкту господарювання в цілому і страхової компанії зокрема, як зазначено авторами робіт [0, 0], передбачає проходження таких етапів, як:

– формування і вихід – підготовчий етап до виходу та початку діяльності страхової компанії на страховому ринку: проведення маркетингового дослідження, визначення обсягів попиту і необхідної пропозиції, планування тарифної політики;

– зростання – поступове завоювання частки платоспроможного попиту і, як наслідок, встановлення позицій на страховому ринку, постійне збільшення обсягів та підвищення якості надання страхових послуг, активна реалізація інноваційної політики, інтенсифікація цінової політики (визначення оптимальних тарифних ставок), адаптація до умов функціонування на страховому ринку;

– рівноважне функціонування – підтримка стабільної позиції на страховому ринку шляхом завоювання та обслуговування постійної клієнтської аудиторії, досягнення і реалізація визначених конкурентних стратегій на основі постійної кількості конкурентних переваг або їх незначній варіації, отримання найбільшого доходу від надання страхових послуг, які користуються платоспроможним попитом;

– спадання – втрата страховою компанією позицій на страховому ринку, зниження пропозиції страхових послуг, пов'язаної зі скороченням платоспроможного попиту, погіршення фінансових результатів страхової компанії у зв'язку зі значним збільшенням затрат на підтримку позицій на страховому ринку;

– упадок або перехід на новий цикл функціонування – на цьому етапі відбувається припинення діяльності страхової компанії або адаптація до умов конкурентного середовища і вихід на новий рівень шляхом структурних перетворень чи значної активізації інноваційної політики.

На формування кожного з етапів та суму отриманого доходу у відповідний період життєвого циклу значною мірою впливає те, на якій стадії життєвого циклу знаходиться кожна страхова послуга та яку частку доходу забезпечує її надання страхувальникам.

Максимізація доходу страхової компанії визначається оптимальною структурою страхового портфеля, тобто оптимальними частками страхових послуг, основою визначення яких виступають конкурентні переваги. Саме від конкурентних переваг страхових послуг як підмножини множини конкурентних переваг страхової компанії залежить рівень її конкурентоспроможності.

Отже, на базі конкурентних переваг можна визначити етапи життєвого циклу кожної страхової послуги, які виступають основою формування відповідного етапу життєвого циклу страхової компанії в будь-який момент часу. Формалізацію даної залежності зобразимо у таблиці 1.

Таблиця 1. Характеристики страхових послуг в t -й період часу життєвого циклу

Дохід		Конкурентні переваги					Сума	Імовірність отримання доходу в t -й період часу життєвого циклу	Оптимальна частка страхової послуги у страховому портфелі	
		1	2	...	i	...				k
Страхові послуги	1	q_{1t1}	q_{1t2}	...	q_{1ti}	...	q_{1tk}	Q_{1t}	P_{1t}	x_1
	2	q_{2t1}	q_{2t2}	...	q_{2ti}	...	q_{2tk}	Q_{2t}	P_{2t}	x_2

	l	q_{lt1}	q_{lt2}	...	q_{lti}	...	q_{ltk}	Q_{lt}	P_{lt}	x_l

	m	q_{mt1}	q_{mt2}	...	q_{mti}	...	q_{mtk}	Q_{mt}	P_{mt}	x_m

Використовуючи дані таблиці 1, пропонується визначити залежність доходу страхової компанії в t -й період часу її життєвого циклу від сум доходів, який надає можливість отримати надання страховою компанією страхувальникам m страхових послуг на відповідних етапах їх життєвих циклів на основі k конкурентних переваг:

$$Q_t = \sum_{l=1}^m x_l P_{lt} \sum_{i=1}^k q_{lti} \quad (1)$$

де Q_t – дохід страхової компанії в t -й період часу її життєвого циклу;

x_l – частка l -ї ($l = 1 \div m$) страхової послуги у страховому портфелі;

pl_t – імовірність того, що в t -й період часу життєвого циклу l -ї ($l = 1 \div m$)

страхової послуги буде отримано дохід $Q_{lt} = \sum_{i=1}^k q_{l_{ti}}$ (пропонується розраховувати за формулою (2));

$q_{l_{ti}}$ – дохід, який надає можливість отримати надання страховою компанією страхувальникам l -ї ($l = 1 \div m$) страхової послуги в t -й період часу її життєвого циклу на основі i -ї ($i = 1 \div k$) конкурентної переваги.

Як зазначено автором роботи [0], імовірність того, що в t -й період часу

життєвого циклу l -ї ($l = 1 \div m$) страхової послуги буде отримано дохід $Q_{lt} = \sum_{i=1}^k q_{l_{ti}}$ запропоновано розраховувати наступним чином:

$$p_{lt} = C_T^t \cdot \sum_{k=0}^{t-1} (-1)^k \cdot C_t^k \cdot \left(\frac{t-k}{T}\right)^T \quad (2)$$

де pl_t – імовірність того, що в t -й період часу життєвого циклу l -ї ($l = 1 \div m$)

страхової послуги буде отримано дохід $Q_{lt} = \sum_{i=1}^k q_{l_{ti}}$;

T – тривалість життєвого циклу страхової послуги;

t – період часу отримання страховою компанією доходу від надання страхувальникам відповідної страхової послуги;

$k = 0 / (t - 1)$ – період часу до наступного періоду часу отримання страховою компанією доходу від надання страхувальникам відповідної страхової послуги;

C_T^t, C_t^k – число комбінацій t елементів із загальної сукупності T (відповідно комбінацій k елементів із сукупності t).

Частка l -ї ($l = 1 \div m$) страхової послуги у страховому портфелі визначається

як складова оптимального плану $(x_1^*, x_2^*, \dots, x_l^*, \dots, x_m^*)$, при якому страхова компанія досягає максимально можливого рівня конкурентоспроможності при функціонування в рамках конкурентного середовища на страховому ринку. Оптимальний план визначається симплексним методом як розв'язок задачі лінійного програмування оптимізації внутрішніх резервів страхової компанії для оцінки рівня конкурентоспроможності у взаємозв'язку із граничними умовами зовнішнього середовища, яка приймає наступний вигляд (цільова функція та система обмежень):

$$F = \sum_l c_l x_l \rightarrow \max \quad (3)$$

$$\sum_l x_l = 1$$

$$\sum_l z_l x_l \leq SR$$

$$\sum_l v_l x_l \leq PP \quad (4)$$

$$\sum_l w_l x_l \leq ST$$

$$x_l \geq 0$$

де F – рівень конкурентоспроможності страхової компанії;

x_l – частка l -ї страхової послуги у страховому портфелі;

c_l – конкурентні переваги, які надає можливість отримати використання l -ї страхової послуги;

z_l – витрати на покриття збитків, які виникають у випадку настання страхових випадків, передбачені наданням l -ї страхової послуги;

SR – страхові резерви компанії;

v_l – вартість надання l -ї страхової послуги;

PP – платоспроможний попит на страховому ринку у вартісному вираженні;

w_l – витрати на ведення угод з надання l -ї страхової послуги;

ST – встановлені страховою компанією страхові тарифи на надання l -ї страхової послуги.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, на основі кількісної оцінки конкурентних переваг страхової компанії, на основі розрахунку доходів які отримує страховик від реалізації даної послуги в конкретний проміжок часу був визначений взаємозв'язок між життєвим циклом страхової компанії та життєвим циклом страхової послуги. Крім того, визначені умови досягнення страховиком (частка страхової послуги у страховому портфелі) найвищого рівня конкурентоспроможності на відповідному страховому ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горбатов В.М. Конкурентоспособность и циклы развития интегрированных структур бизнеса: Монография / В.М. Горбатов. – Х. : ИД “ИНЖЭК”, 2006. – 592 с.

2. Дворак М.С. Чинники формування конкурентного середовища на ринку страхових послуг України / М.С. Дворак // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 9. – С. 120-127.

3. Меренкова О.В. Развитие инвестування банками інноваційних технологій обслуговування клієнтів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.08 / Меренкова Ольга Віталіївна. – Суми. : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2009. – 24 с.

4. Монахов А.В. Математические методы анализа экономики [Текст] : Учебное пособие / А.В. Монахов. – СПб. : Питер, 2002 – 176 с.

5. Философа Т.Г. Конкуренция и конкурентоспособность : учебное пособие / Т.Г. Философа, В.А. Быков; под. ред. Т.Г. Философой. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 271 с.